

Боротьба з корупцією у воєнній сфері України

Тема 1. Поняття та загальна характеристика запобігання корупції у воєнній сфері України

Навчальна та виховна мета:

Ознайомити особовий склад з таким суспільно – небезпечним явищем як корупція в Україні.

Ознайомити з визначенням поняття корупція у воєнній сфері України.

Ознайомити з нормативно – правовою базою, яка регулює питання боротьби з корупцією у воєнній сфері України.

Вивчити основні засади антикорупційної програми Міністерства оборони України в контексті стратегії сталого розвитку нашої держави.

Формувати та розвивати у курсантів, глибоке розуміння необхідності виконання конституційного обов’язку захисту держави, свідоме ставлення до військової служби та порядку її проходження.

Формувати вміння й навички по запобіганню корупції, забезпечення умов для розвитку правосвідомості курсантів, формувати елементи їхньої правової культури, антикорупційні моделі поведінки, власного ставлення до ролі держави, суспільства й громадян у запобіганні корупції, виховання нетерпимого, негативного ставлення до корупції як суспільно-небезпечного явища.

Навчальні питання лекції

1. Визначення основних термінів і понять антикорупційного законодавства.
2. Суб'єкти вчинення корупційних діянь.
3. Правила етичної поведінки військовослужбовців.
4. Стратегія сталого розвитку “Україна–2020”, Антикорупційна стратегія України, Антикорупційна програма Міністерства оборони України на 2015 – 2017 роки.

Нормативно-правові акти та література, яка використовується

- Конституція України.
- Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII.
- Закон України "Про військовий обов'язок і військову службу" від 18.06.1999р
- Закон України "Про Збройні Сили України" від 05.10.2000 р.
- Закон України "Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України" від 24.03.1999 року.
- Закон України "Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України" від 24.03.1999 року.
- ПОЛОЖЕННЯ про проходження військової служби у Збройних Силах України іноземцями та особами без громадянства від 10.06.2016 № 248/2016.
- Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» від 14.10.2014 № 1699-VII.
- Указ Президента «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"» від 12.01.2015 № /2015.
- Наказ Міністерства оборони України від 30.07.2015 року № 374 « Про затвердження Антикорупційної програми Міністерства оборони України на 2015 – 2017 роки».
- Постанова КМУ від 11.02.2016 року № 65 «Про затвердження Правил етичної поведінки державних службовців»
- Наказ Міністерства оборони України від 24.11.2015 року № 646 «Про утворення системи роботи з питань запобігання корупції в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України».
- Наказ Міністерства оборони України від 02.07.2013 року № 444 «Про затвердження інструкції про порядок надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, адміністративні корупційні та військові адміністративні правопорушення, порушення військової дисципліни та їх облік у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України».
- Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією, ратифікована Законом України N 2476-IV (2476-15) від 16.03.2005.
- Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, Резолюція 34/169 Генеральної Ассамблеї ООН
- Кодекс відповідальності військовослужбовців: Збірка нормативно-правових актів/–К.: ООО "Интерконтиненталь-Украина", 2013. – 300 с.

Проблематика визначення терміна «корупція» має надзвичайно *важливе теоретичне і прикладне значення*. Важливість її у науковому плані пояснюється тим, що її розв'язання дозволяє визначити правову сутність корупції, коло діянь, які охоплює це поняття, відмежувати корупцію від інших суспільно небезпечних явищ, а саме: неправомірної вигоди, організованої злочинності, тіньової економіки та інших.

Глибинний аспект корупції підкреслюють деякі енциклопедичні словники, які тлумачать латинське слово «*corruptio*» як псування і розбещування. Термін «корупція» має глибоке історичне коріння, утворений він від сполучення латинських слів «*corri*» та «*rumpere*». Де «*corri*» – обов'язкова причетність кількох представників однієї із сторін до певної справи, а «*rumpere*» означає порушувати, латати, пошкоджувати, скасовувати. В результаті утворився самостійний термін – «*corumpere*», що передбачає участь у діяльності кількох, не менше двох, осіб, мета яких полягає у псуванні, руйнуванні нормального розвитку судового процесу або процесу керування справами суспільства.

Тлумаченню терміна «*корупція*» у багатьох словниках та енциклопедіях передуює визначення іншого терміна латинського походження – «*корозія*», перекладається як *роз'їдання й руйнування*.

Протиставляючи ці два поняття, корупцію можна розглядати як різновид соціальної корозії, яка роз'їдає і руйнує органи державної влади, державу та суспільство в цілому. В її основі, зокрема, лежать такі вікові традиції взаємодії у суспільстві, як «послуга за послугу».

У сучасних словниках, зокрема юридичних, корупція визначається як:

- злочинна діяльність у сфері політики чи державного управління, яка полягає у використанні посадовими особами довірених їм прав і владних повноважень для особистого збагачення;
- підкуп хабарами, продажність посадових осіб, політичних діячів;
- підкуп державних, політичних, громадських діячів, посадових осіб державного апарату, вчинений особою в певних вузькокорпоративних (кланових) інтересах;
- діяння посадової особи, яка неправомірно використовує своє становище чи статус для одержання будь-якої переваги для себе або іншої особи в цілях, які суперечать обов'язкам і правам інших осіб;
- злочини, пов'язані з використанням посадовими особами, політичними і громадськими діячами прав, які їм належать, у зв'язку з їхньою службовою діяльністю, з метою особистого збагачення на шкоду державі та суспільству;
- зловживання владою, пов'язане з підкупом посадових осіб;
- у Довідковому документі про міжнародну боротьбу з корупцією, підготовлений секретаріатом ООН (Каїр, квітень 1995 р.) вона визначається як «зловживання державною владою для отримання вигоди в особистих цілях».

Науковці визначають корупцію як:

- 1) спосіб діяльності державних чиновників, політичних і громадських службовців, за якого вони нечесно й незаконно збагачують себе або своїх прибічників шляхом зловживання суспільною владою, їм дорученою; (Доктор Джерелі Поуп).
- 2) діяльність осіб, уповноважених на виконання державних функцій, чи прирівняної до неї особи, спрямовану на протиправне використання наданих їй повноважень або свого посадового становища та пов'язаних з ними можливостей для незаконного одержання від фізичних і юридичних осіб матеріальних благ, послуг, пільг, переваг або іншої вигоди матеріального чи нематеріального характеру (запроданство), а також підкуп зазначених осіб фізичними та юридичними особами; (О.В.Терещук).
- 3) дії юридичних і фізичних осіб з підкупу публічних службовців, які посягають на нормативно встановлені суспільні відносини у сфері публічної служби; (П. Пономарьов).

4) корисливе використання посадовою особою органів державної влади та управління свого службового становища для особистого збагачення (П. О. Кабанов);

5) явище у сфері соціального управління, яке виражається у зловживанні суб'єктами управління своїми владними повноваженнями шляхом їх використання в особистих чи групових цілях (Г. К. Мішин);

6) соціальне явище, яке охоплює всю сукупність корупційних діянь, пов'язаних з неправомірним використанням особами, уповноваженими на виконання функцій держави, наданої їм влади, службових повноважень, відповідних можливостей з метою задоволення особистих інтересів чи інтересів третіх осіб, а також інших корупційних правопорушень, у тому числі тих, які створюють умови для вчинення корупційних діянь чи є приховуванням їх або потуранням їм (М.І.Мельник).

Закон України «Про запобігання корупції» визначає корупцію як використання особами, зазначеними у [частині першій](#) статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Також, *Закон України «Про запобігання корупції»* дає визначення таким термінам:

Антикорупційна експертиза - діяльність із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією;

Пряме підпорядкування - відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням;

Близькі особи - особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у частині першій статті 3 цього Закону (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких із суб'єктом не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, а також - незалежно від зазначених умов - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб'єкта;

Корупційне правопорушення - діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність;

Неправомірна вигода - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав;

Потенційний конфлікт інтересів - наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

Подарунок - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які надають/одержують безоплатно або за ціною, нижчою мінімальної ринкової;

Правопорушення, пов'язане з корупцією - діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність;

Приватний інтерес - будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях;

Реальний конфлікт інтересів - суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції - органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції;

Суб'єкти декларування - особи, зазначені у пункті 1, підпункті “а” пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, інші особи, які зобов'язані подавати декларацію відповідно до цього Закону;

Члени сім'ї - особи, які перебувають у шлюбі, а також їхні діти, у тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі;

Виборні особи - Президент України, народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови.

Воєнна сфера - це система воєнно-політичних, воєнно-економічних, воєнно-правових та воєнно-соціальних інститутів, функціонування яких регулюється та реалізується воєнною організацією України.

Воєнна сфера України містить **воєнно-політичну, воєнно-економічну, воєнно-правову та воєнно-соціальну складову**, що регулюється та реалізується воєнною організацією України.

Відповідно до національного законодавства, **до основних елементів Воєнної організації України належать**: Верховна Рада, Президент, Рада національної безпеки і оборони, Кабінет Міністрів, Міністерство оборони, Генеральний Штаб ЗС України, інші військові формування, правоохоронні органи, інші центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, окремі громадяни.

Корупція у воєнній сфері - це багатоаспектне негативне явище, що завдає шкоди життєдіяльності воєнній організації держави деморалізуючи роботу воєнно-політичних, економічних, правових і соціальних інститутів, шляхом використання особами (особою) наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, суб'єкту відповідальності за антикорупційним законодавством, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ним можливостей.

Корупція у воєнній сфері призводить до виникнення явищ, що несуть пряму загрозу національній безпеці, обвалює престиж армії та військової служби

Конвенцією ООН проти корупції, яка ратифікована Україною у 2006 році, з метою запровадження єдиних стандартів у сфері протидії корупції, визначено коло суб'єктів вчинення корупційних діянь, що повинні притягуватись до відповідальності.

Так, відповідно до статті 2 Конвенції до державних посадових осіб віднесені:

- ✓ будь-які особи, які обіймають посаду в законодавчому, виконавчому, адміністративному або судовому органі Держави-учасниці, яку призначено чи обрано, праця якої оплачувана чи неоплачувана, незалежно від старшинства;
- ✓ будь-які інші особи, які виконують будь-яку державну функцію, зокрема для державного органу або державного підприємства, або надає будь-яку державну послугу, як це визначається у внутрішньому праві Держави-учасниці і як це застосовується у відповідній галузі правового регулювання цієї Держави-учасниці;
- ✓ будь-які інші особи, що визначаються як «державна посадова особа» у внутрішньому праві Держави-учасниці. Однак з метою вжиття деяких конкретних заходів, передбачених главою II цієї Конвенції «державна посадова особа» може означати будь-яку особу, яка виконує будь-яку державну функцію або надає будь-яку державну послугу, як це визначається у внутрішньому праві Держави-учасниці і як це застосовується у відповідній галузі правового регулювання цієї Держави-учасниці.

Суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення, відповідно до ст.3 Закону України “Про запобігання корупції” є:

1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

г) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій);

д) особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

є) члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

ж) члени Центральної виборчої комісії;

з) поліцейські;

и) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;

2) особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті;

б) особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, приватні виконавці, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом);

в) представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, які входять до складу конкурсних комісій, утворених відповідно до Закону України "Про державну службу";

3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, - у випадках, передбачених цим Законом.

Військовими посадовими особами, відповідно до пункту 11 статті 6 *Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»* вважаються військовослужбовці, які обіймають штатні посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або які спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків згідно із законодавством.

Організаційно-розпорядчі обов'язки - це обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступники, керівники структурних підрозділів (начальники цехів, завідувачі відділами, лабораторіями, кафедрами), їх заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконроби, бригадири тощо).

Адміністративно-господарські обов'язки - це обов'язки по управлінню або розпорядженню державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими операціями тощо). Такі повноваження в тому чи іншому обсязі є у начальників планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

Правила етичної поведінки військовослужбовців

Розділом VI Закону України «Про запобігання корупції» (“Правила етичної поведінки”) передбачено, загальні вимоги до поведінки осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», якими вони зобов’язані керуватися під час виконання своїх службових чи представницьких повноважень, підстави та порядок притягнення до відповідальності за порушення цих вимог встановлюються цим Законом, який є правовою основою для кодексів чи стандартів професійної етики.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, затверджує [загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування](#).

Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування у випадку необхідності розробляють та забезпечують виконання галузевих кодексів чи стандартів етичної поведінки їх працівників, а також інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб, які здійснюють діяльність у сфері їх управління.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», вимогами до поведінки осіб, на яких поширюється дія цього закону є:

Додержання вимог закону та етичних норм поведінки

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», під час виконання своїх службових повноважень зобов'язані неухильно додержуватися вимог закону та загальновизнаних етичних норм поведінки, бути ввічливими у стосунках з громадянами, керівниками, колегами і підлеглими.

Пріоритет інтересів

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», представляючи державу чи територіальну громаду, діють виключно в їх інтересах.

Політична нейтральність

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», зобов'язані при виконанні своїх службових повноважень дотримуватися політичної нейтральності, уникати демонстрації у будь-якому вигляді власних політичних переконань або поглядів, не використовувати службові повноваження в інтересах політичних партій чи їх осередків або окремих політиків. Це положення не поширюється на виборних осіб та осіб, які обіймають політичні посади.

Неупередженість

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», діють неупереджено, незважаючи на приватні інтереси, особисте ставлення до будь-яких осіб, на свої політичні погляди, ідеологічні, релігійні або інші особисті погляди чи переконання.

Компетентність і ефективність

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконують службові повноваження та професійні обов'язки, рішення та доручення органів і осіб, яким вони підпорядковані, підзвітні або підконтрольні, не допускають зловживань та неефективного використання державної і комунальної власності.

Нерозголошення інформації

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», не розголошують і не використовують в інший спосіб конфіденційну та іншу інформацію з обмеженим доступом, що стала їм відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень та професійних обов'язків, крім випадків, встановлених законом.

Утримання від виконання незаконних рішень чи доручень

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», незважаючи на приватні інтереси, утримуються від виконання рішень чи доручень керівництва, якщо вони суперечать закону.

Особи, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», самостійно оцінюють правомірність наданих керівництвом рішень чи доручень та можливу шкоду, що буде завдана у разі виконання таких рішень чи доручень.

У разі отримання для виконання рішень чи доручень, які особа, на яку поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», вважає незаконними або такими, що становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам, вона повинна негайно в письмовій формі повідомити про це керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому вона працює, а виборні особи - Національне агентство.

Правила етичної поведінки державних службовців, затверджені постановою Кабінету міністрів України від 11.02.2016 року № 65, передбачені такі принципи етики державної служби:

Служіння державі і суспільству передбачає:

- 1) чесне служіння і вірність державі;
- 2) забезпечення державних інтересів під час виконання завдань та функцій держави;
- 3) сприяння реалізації прав та законних інтересів людини і громадянина;
- 4) формування позитивного іміджу держави.

Гідна поведінка передбачає:

- 1) повагу до гідності інших осіб;
- 2) ввічливість та дотримання високої культури спілкування;
- 3) доброзичливість і запобігання виникненню конфліктів у стосунках з громадянами;
- 4) недопущення, у тому числі поза державною службою, дій і вчинків, які можуть зашкодити інтересам державної служби чи негативно вплинути на репутацію державного службовця.

Добро́чесність передбачає:

- 1) спрямованість дій на захист публічних інтересів, забезпечення пріоритету загального блага громадян над особистими, приватними або корпоративними інтересами;
- 2) неприпустимість використання державного майна в особистих цілях;
- 3) недопущення наявності конфлікту між публічними і особистими інтересами;
- 4) нерозголошення та невикористання інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням державним службовцем своїх обов'язків, у тому числі після припинення державної служби, крім випадків, установлених законом;
- 5) недопущення надання будь-яких переваг і виявлення прихильності до окремих фізичних та юридичних осіб, політичних партій, громадських і релігійних організацій.

Лояльність передбачає:

- 1) добросовісність щодо виконання рішень Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України та державного органу, в якому працює державний службовець, незалежно від своїх власних переконань і політичних поглядів;
- 2) утримання від будь-яких проявів публічної критики діяльності державних органів, їх посадових осіб;
- 3) коректне ставлення до керівників і співробітників державного органу під час виконання державним службовцем своїх обов'язків.

Державні службовці зобов'язані при виконанні своїх службових повноважень дотримуватися політичної нейтральності, уникати демонстрації у будь-якому вигляді власних політичних переконань або поглядів, не використовувати службові повноваження в інтересах політичних партій чи їх осередків або окремих політиків.

Дана норма не поширюється на виборних осіб та осіб, які обіймають політичні посади.

Політична нейтральність передбачає:

- 1) недопущення впливу політичних інтересів на дії та рішення державного службовця;
- 2) відмову від публічної демонстрації політичних поглядів і симпатій;
- 3) дотримання вимог стосовно обмежень щодо політичної діяльності, встановлених законом стосовно окремих категорій державних службовців;
- 4) уникнення використання символіки політичних партій під час виконання державним службовцем своїх обов'язків;
- 5) забезпечення прозорості у відносинах з особами, що виконують політичні функції.

Прозорість і підзвітність передбачає:

- 1) відкритість та доступність інформації про діяльність державного службовця, крім випадків, визначених [Конституцією](#) та законами України.

Сумлінність передбачає:

- 1) добросовісне, чесне та професійне виконання державним службовцем своїх обов'язків, виявлення ініціативи і творчих здібностей;
- 2) постійне підвищення рівня своєї професійної компетентності та удосконалення організації службової діяльності;
- 3) недопущення ухилення від прийняття рішень та відповідальність за свої дії та рішення.

За порушення Правил [етичної поведінки державних службовців](#) вони несуть дисциплінарну відповідальність відповідно до закону.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» основною метою антикорупційної реформи є суттєве зменшення корупції в Україні, зменшення втрат державного бюджету та бізнесу через корупційну діяльність, а також підвищення позицій України у міжнародних рейтингах, що оцінюють рівень корупції. Це буде досягнуто завдяки належній реалізації нової Антикорупційної стратегії та успішному впровадженню нових антикорупційних механізмів.

Антикорупційна стратегія України.

Серед останніх вагомих правових антикорупційних кроків було ухвалення загальнодержавної антикорупційної стратегії «Про засади державної антикорупційної політики в Україні на 2014–2017 роки».

Антикорупційна стратегія України, якою передбачено формування в суспільстві ідеї нетерпимості до проявів корупції через вжиття таких заходів, як:

- співпраця з інститутами громадянського суспільства;
- регулярні інформаційні кампанії, спрямовані на формування психологічної установки у населення щодо несприйняття корупції як способу розв'язання проблеми;
- підвищення рівня правової свідомості населення, зокрема в частині обізнаності громадян щодо своїх прав та свобод, механізму їх реалізації та правових способів захисту;
- роз'яснення найбільш важливих антикорупційних заходів;
- системне запровадження проведення освітніх заходів щодо моделей поведінки у тих чи інших ситуаціях з можливими корупційними ризиками;
- запровадження культури повідомлення спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції про факти вчинення корупційних правопорушень;
- подолання пасивності суспільства щодо протидії корупції, залучення широких верств населення до активної участі в антикорупційній діяльності, в тому числі за допомогою відкритої платформи моніторингу корупційних правопорушень, де кожен із нас має змогу розпочати боротьбу з корупцією вже сьогодні.

В розділі 2 «Формування та реалізація державної антикорупційної політики» Антикорупційної стратегії України на 2014–2017 роки зазначається, що в Україні окремими *повноваженнями щодо формування і реалізації антикорупційної політики наділені кілька інституцій*, серед яких:

- Національний антикорупційний комітет;
- Міністерство юстиції України;
- Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики.

За результатами *світового Індексу сприйняття корупції CPI 2015 року* на сьогоднішній день індекс CPI України складає 27 балів зі 100 можливих, що лише на 1 бал більше, ніж минулого року. У всесвітньому рейтингу Україна посідає 130 місце зі 168 позицій. У минулому році країна була на 142-му місці зі 175 позицій. Здійснити невеличке зростання індексу Україні вдалося завдяки збільшенню суспільного осуду корупціонерів, створенню антикорупційних органів та появі руху викривачів корупції.

За даними дослідження **Transparency International**, оборонному сектору багатьох країн загрожує корупція. Україна потрапила до групи D з високим ризиком - поряд із Кіпром, Сербією, Ізраїлем. Водночас для українських підприємств ситуація виглядає дещо гірше. **Transparency International** окремо уклала Антикорупційний індекс компаній оборонного сектору. Два українських підприємства - ДП "Антонов" та Харківське державне авіаційне виробниче підприємство - потрапили у ньому до групи F. Під час складання Антикорупційного індексу компаній експерти керувалися наявністю або відсутністю інформації про антикорупційні заходи, які впроваджуються на підприємствах. Майже половина із 129 охоплених дослідженням фірм не змогла публічно продемонструвати наявність у них програм, спрямованих на подолання корупції. **Transparency International** порекомендувала їхнім керівникам розробити та покращити антикорупційні заходи, а також розмістити інформацію про них на своїх сайтах.

Антикорупційна програма Міністерства оборони України на 2015 – 2017 роки.

Подолання корупції є одним із пріоритетних напрямів діяльності Міністерства оборони України. Корупція стоїть на заваді надійному захисту країни. Міністерство оборони України ставить собі за мету подолання корупції шляхом об'єднання зусиль керівництва Міністерства оборони України, органів військового управління Збройних Сил України, науково-дослідних установ та громадських (неурядових) організацій, спрямованих на усунення корупційних ризиків, та реалізацію пріоритетних напрямів антикорупційної політики, шляхом:

1. Створення дієвого інституціонального механізму запобігання корупції у Міністерстві оборони України, органах військового управління усіх рівнів, Збройних Силах України, посилення спроможності протидіяти корупції на державних підприємствах, в установах та організаціях, які належать до сфери управління Міністерства оборони України.

2. Зміцнення кадрової політики, забезпечення доброчесності військовослужбовців та цивільного персоналу, формування негативного ставлення до корупції.

3. Нетерпимість до вчинення корупційних правопорушень у ході забезпечення виконання завдань із захисту суверенітету та територіальної цілісності України, участі підрозділів Збройних Сил України у міжнародних заходах з підтримання миру.

4. Усунення корупційних чинників та реформування процедур державних закупівель.
5. Посилення ефективності управління фінансовими ресурсами, забезпечення прозорості виконання бюджетних програм, розвитку та підтримки системи внутрішнього контролю, зміцнення інституційної спроможності внутрішнього аудиту.
6. Забезпечення умов для повідомлень про факти порушення вимог антикорупційного законодавства, застосування ефективних та стримуючих заходів до осіб, які причетні до корупційних правопорушень.
7. Забезпечення відкритості та прозорості, участі громадськості у заходах щодо запобігання корупції.

Міністерство оборони України є першим серед центральних органів виконавчої влади, яким розроблено власну Антикорупційну програму на 2015 – 2017 роки. Антикорупційну програму розроблено з метою створення ефективної системи запобігання і виявлення корупції відповідно до вимог ст. 19 Закону України “Про запобігання корупції”, Постанови Уряду від 29.04.2015 №265 “Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2015-2017 роки”. Антикорупційна програма Міноборони враховує досвід підготовки таких документів у оборонних відомствах Великої Британії, Королівства Норвегія, Польщі, Болгарії, Грузії, а також міжнародної неурядової організації Transparency International(міжнародна громадська організація по боротьбі з [корупцією](#) та дослідженні питань корупції у світі).